

РЕПУБЛИКА СРПСКА
МИНИСТАРСТВО ПРОСВЈЕТЕ И КУЛТУРЕ
РЕПУБЛИЧКИ ПЕДАГОШКИ ЗАВОД

САВЈЕТОВАЊЕ ЗА НАСТАВНИКЕ РАЗРЕДНЕ НАСТАВЕ

Август, 2015.године

Инспектор-просвјетни савјетник: Гордана Попадић

Дневни ред:

1. Тема: „Компетенције наставника разредне наставе као фактор успјешне сарадње са родитељима“
2. Екстерно вредновање постигнућа ученика 5.разреда основне школе
3. Остала питања
  - Информације о почетку школске 2015/16.године

Питања за вртешку

1. Које компетенције (знања, вјештине, способности, вриједности, ставови) су потребне наставнику за успјешну сарадњу са родитељима?
2. Успјешну и квалитетну комуникацију обезбјеђује наставник који је:
3. Шта могу бити препреке успјешне комуникације?
4. Облици и садржаји сарадње са родитељима. (Оријентациони Програм сарадње са родитељима)
5. Направите листу прихватљивих и неприхватљивих понашања у односима са родитељима. (са аспекта наставника и родитеља)

Зашто реализација теме о сарадњи са родитељима?

* Учестале представке од стране родитеља које се односе на немогућност успостављања добре сарадње са учитељима (наставницима).

* Многе (већина) од поменутих представки неосноване

* У одређеном броју представки потврђени наводи родитеља

* Превентивно дјеловати и спријечити настанак облика неадекватне (лоше) и неприхватљиве комуникације

ЗАКОНСКА РЕГУЛАТИВА - О САРАДЊИ СА РОДИТЕЉИМА

1. Закон о основном образовању и васпитању

-о обавезама и дужностима родитеља (члан: 56, 81. и 82, 135. и 136, упис у школу, редовност похађања наставе и обављања школских обавеза, начин позивања родитеља на разговор; приговор на оцјену или поступак у редовном оцјењивању, приговор на изречену васпитно-дисциплинску мјеру;

-о обавезама и дужностима наставника (члан: 108, сарадња са родитељима ученика

-Савјет родитеља- (члан: 135. и 136, формирање, надлежности и предмет разматрања: успјех ученика у учењу и владању, намјену коришћења средстава, школски календар, план екскурзија и излета ученика, представља ставове родитеља ученика школском одбору, подстиче ангажовање родитеља у раду школе, учествује у изради и реализацији одговарајућих пројеката којима се подстиче и унапређује образовни рад у школи и промовише интересе школе у локалној заједници на чијем подручју се школа налази, начин кажњавања за прекршај родитеља ако не упише дијете у основну школу или ако дијете неоправдано изостаје из школе.)

2. Правилник о оцјењивању ученика у основној школи

Улога наставника и родитеља (члан: 31, 32. и 33.)

- **током године**-најмање четири пута, на примјерен начин обавјештење о постигнућима ученика, напредовању, мотивацији за учење, владању и другим питањима од значаја за васпитање и образовање ученика
- **седмично**-планирати и одржати најмање један термин за индивидуалне разговоре са родитељима ученика
- **уколико родитељ не долази на родитељске састанке и индивидуалне разговоре**-писаним путем га обавијестити о успјеху, оцјенама, изостанцима и посљедицама изостајања, те га позвати на индивидуални разговор
- **право родитеља**-да буде обавијештен о редовности похађања наставе, раду, залагању, успјеху и владању свог дјетета; да тражи стручну помоћ у рјешавању васпитно-образовних проблема дјетета, ако их уочи
- **о начину улагања приговора на процес оцјењивања**
- **о убрзаном напредовању ученика** (од 2. до 5. разреда могуће једну школску годину)

Из нацрта Стратегије развоја образовања Републике Српске (2015-2020)

* „Сарадња школе и породице данас се често своди на информисање родитеља и комуникацију поводом проблема када се јави, што упућује да не постоје континуирани партнерски односи између породице и школе.“

* „Родитељи и наставници су заједно одговорни за потпуни развој младих, за њихов психофизички развој, за морално и радно васпитање, за стварање атмосфере у којој ће дијете стећи љубав према раду, изградити радне навике и сл.“

* „Породица и школа нису једини који утичу на васпитање и образовање јер утицај **окружења, вршњачке групе, медија** и других може да буде значајан.“

Наставничке компетенције односе се на компетенције за :

- Наставну област, предмет и методику наставе
- Поучавање и учење
- Подршку развоју ученика
- **Комуникацију и сарадњу**

Садржај сваке компетенције тј. у оквиру сваке вреднује се и процењује:

- Знања
  - Планирање
  - Реализација
  - Вредновање/Евалуација
  - Усавршавање
-

Компетенције за комуникацију и сарадњу обухватају:

ЗНАЊА

Наставник треба да:

- Разумије важност сарадње са родитељима/старатељима и другим партнерима у образовно-васпитном раду (Партнери у в/о раду су: ученици, родитељи/старатељи, колеге, локална и шира заједница од значаја за о/в рад.).
- Посједује информације о доступним ресурсима који могу подржати образовно-васпитни рад.
- Познаје облике и садржаје сарадње са различитим партнерима.
- Посједује знања о техникама успешне комуникације.

ПЛАНИРАЊЕ

Наставник треба да:

- Планира систематску сарадњу са родитељима/старатељима и другим партнерима у образовно-васпитном раду на основу анализе мреже могућих партнера и доступних ресурса.
- Планира различите облике мотивисања за сарадњу.
- Осмишљава ситуације и активности у којима се пружа могућност за примјену комуникацијских вјештина.

РЕАЛИЗАЦИЈА

Наставник треба да:

- Сарађује са партнерима , подстиче размјену мишљења и гради атмосферу међусобног повјерења у заједничком раду.
- Активно и конструктивно учествује у раду школе.
- Информише и консултује родитеље/старатеље и охрабрује их да буду активно укључени у рад школе.
- Разматра и уважава иницијативе партнера које се односе на унапређивање рада школе.
- Кроз сарадњу подстиче развој социјалних компетенција.
- Активно учествује у раду тимова.

ВРЕДНОВАЊЕ/ЕВАЛУАЦИЈА

Наставник треба да:

- Анализира и процјењује сопствене капацитете за сарадњу.
- Вреднује сарадњу са партнерима на основу анализе постигнутих ефеката.
- Континуирано извјештава partnere о постигнутим ефектима сарадње.

УСАВРШАВАЊЕ

Наставник треба да:

- Планира стручно усавршавање на основу анализе успијешности сарадње са свим партнерима.
- Усавршава се у области сарадње и комуникацијских вјештина.
- Обучава се за тимски рад.
- Активно ради на побољшању свог односа са свим партнерима у образовно-васпитном раду.

Комуникација је:

*Кључ стварања односа међу људима.

*Кључ за рјешавање најразличитијих проблема и сукоба, али и окидач за стварање проблема и конфликта (начин изговорене поруке- „језик жирафе“ и „змијски језик“)

*Начин КАКО нешто кажемо-преко 90% удјела код успостављања односа и прихватања поруке у међуљудској комуникацији

*Вјештина комуникације-учи се

Вербална комуникација (жива ријеч, говор).....

Невербална комуникација (гестови, мимика, поглед, положај тијела, висина и јачина гласа, кориштење пауза ...теже је контролисати, спонтанија је и отвореније говори о особи која шаље невербалне комуникацијске знаке...)

Једносмјерна (предавање, давање инструкција, критиковање и позивање на свој ауторитет) **и двосмјерна** (кроз разговор, дискусију, међусобно провјеравање, повратна информација) **комуникација.**

Коакција је облик комуникације у којој наставник има кључну улогу, иницира, контролише, каналише и завршава комуникацију, тече у смјеру наставник –родитељ, те ставља родитеља у пасиван положај, осујећује му иницијативност.

Интеракција је облик комуникације којом се негује демократска клима, поштује иницијативност, а информације иду у оба правца.

Демократска комуникација подразумијева да сви учесници у комуникацији имају једнаке могућности за изношење властитих ставова, мишљења, доношења одлука и одговорности за доношење истих....

Ненасилна комуникација подразумијева подјелу искустава, осјетљивост за туђе емоције, емпатију, сарадњу, саосјећање, толерантност, отвореност и разумијевање.

Ауторитативна комуникација је комуницирање са хијерархијске позиције (наставник на вишој хијерархијској лествици од родитеља)

► **Успјешност комуникације зависи од:**

- **Значаја информације (студиозније тумачење, ако јој дајемо већи значај).**
- **Информисаности појединца, примаоца поруке (већа знања, већи изгледи да порука буде адекватно схваћена).**
- **Психичке припремљености (уколико је заинтересованост већа, информација ће се лакше примити).**
- **Компетентности пошиљаоца (компетентнији пошиљалац, већи изгледи да порука буде адекватно схваћена).**

Успјешну и квалитетну интерперсоналну комуникацију обезбјеђује наставник који је:

- Успјешан у слању вербалних порука (изражава се јасно, тачно и прецизно, поруке саопштава на што једноставнији начин- јасне, концизне, недвосмислене).
- Вјешт слушалац (зна да слуша и запажа поруке родитеља).
- Разумије потребе, интересовања, емоционална стања и могућности родитеља.
- Вјешт у контролисању сопствених емоција.
- Вјешт да мање говори, а више слуша поруке родитеља и показује интересовање за оно што он/она говори.
- Изградио властиту комуникацијску компетентност (способност споразумијевања са родитељима, способност да се правилно постави према родитељима у зависности од конкретне ситуације, способност уважавања индивидуалности родитеља).

▶ **Правила успешне комуникације:**

- Имам времена за тебе.
- Слушам тебе, а не себе.
- Да ли сам те разумио/ла? (повремено постављати питања, парафразирати саговорникове тврдње)
- Уважавам твоје становиште.

▶ **Предуслови успешне комуникације:**

- Мотивисаност особа за комуникацију.
  - Добро развијене вјештине (опажање, вербално и невербално исказивање, активно слушање, интерпретирање).
- ▶ **Активно слушање**-комуникацијска вјештина, укључује разумијевање, интерпретацију и запамћивање.

Десет правила успјешне комуникације

- **Једноставност** (користите једноставне ријечи)
- **Кратко** (користите кратке ријечи)
- **Кређибилитет** (људи морају да вам вјерују да би „купили“ вашу поруку)
- **Досљедност** (понављајте, понављајте...)
- **Иновација** (будите нешто ново)
- **Звук и ритам ријечи** (тонове памтимо боље него ријечи)
- **Мотивиши поруком**
- **Визуализирај** (слика вриједи хиљаду ријечи)
- **Постављајте питања** (питања привлаче и активирају пажњу)
- **Испоручите контекст и појасните релевантност**

Препреке успешне комуникације:

- Порука која је **језички неразумљива**, збуњујућа, са новим ријечима и терминима који нису објашњени.
- **Селективност перцепције** (прималац поруке тј. родитељ чује оно што очекује да чује, у шта вјерује и тај претходно формиран став дјелује као препрека).
- **Селективно примање** или одбијање појединих информација (прималац поруке пропушта да чује (види) све оно што информација садржи у случају кад је недовољно заинтересован или уморан).
- **Нетолерантан однос** у комуникацији са родитељима у познатим облицима као што су: подсмјех, подругивање, жигосање, срамоћење, оптуживање, пријетња, критика, наређивање, моралисање.

- **Наставникова ауторитативност и ригидност** (не поштивање жеља и мишљења, наметање својих ставова, не показивање уважавања родитеља).
- **Одсуство наставникових позитивних емоција** (непосредност, срданост, искреност, повјерење, добронамјерност).
- **Искусствене препреке** (разлике у знању, искуству, могућностима)
- **Физичке препреке** (број информација које можемо одједном да примимо)

Тимски рад родитељи-наставници

- 1. Индивидуална сарадња са родитељима** (међусобна информисаност, разговори-планирани, успутни, писмена обавјештења, посјета породици, „дан отворених врата“).
- 2. Колективни облици сарадње** (родитељски састанци, групни облици-најмање заступљен, групни разговори, савјет родитеља, предавања за родитеље, савјетовалишта за родитеље).

Подаци показују да се сарадња породице и школе заснива на родитељским састанцима и индивидуалним разговорима, мали број наставника реализује тематска предавања и радионице за родитеље, док групни разговори, заједнички излети са родитељима и посјета наставника ученичком дому готово да нису заступљени.

Најбољи приступ током сарадње са родитељима је на „ИЗНАЛАЖЕЊУ РЈЕШЕЊА“, а не на „УТВРЂИВАЊУ КРИВЦА“

Родитељски састанци-прилика за размјену мишљења и искустава о многим васпитним и образовним темама, а не само за информисање родитеља о успјеху дјетета у учењу.

- *информације о успјеху дати родитељу писмено и индивидуално,
- *већи методички захтјеви и брижљива припрема је неопходна,
- *дати могућност родитељима да изаберу теме,
- *избор начина рада прилагодити родитељима (радионички, радни листићи за родитеље),
- *родитељи могу дати драгоцјене савјете једни другима,
- * не требамо постављати превелике захтјеве,
- *увођење у тему (кратак реферат, читање текста, представљање радова ученика на тему, чланци из часописа који ће подстакнути дискусију, плакати, кратак филм),
- *о свакој теми говорити разумљивим језиком (изнијети своја запажања, питати их које су њихове сугестије и приједлози, бити опрезни са критиком, бирати ријечи и пазити на начин изражавања),

*наставник својим примјером треба показати комуникацијске вјештине (активно слушање, поштивање туђег мишљења, дати прилику свима да изнесу своје мишљење, поштивање различитости),

*обавјештење о родитељском састанку послати најбоље десетак дана прије одржавања (можда израдити позивнице са дјецом о теми која ће бити на састанку),

*држати се плана и да не трају предуго,

*уредити простор за састанак, атмосфера не превише „школска“, можда освјежење, попис литературе занимљиве за родитеље, пано за родитеље као информације родитеља једних другима,

*савјети за родитеље у писаној форми, као увод у дискусију.

Индивидуална сарадња са родитељима

*наставник треба бити покретач сарадње,

*зависи од степена међусобног познавања наставника и родитеља, међусобног разумијевања, међусобног повјерења, међусобног поштовања,

*лакше се остварује срдчан радни однос између родитеља и наставника,

*родитељи и наставници имају подједнаку одговорност за успостављање добрих сарадничких односа.

ПРИНЦИПИ у сарадњи са родитељима:

- **ПОШТОВАЊЕ** (оба саговорника сједе у току разговора; разговор „у четири ока“ знак поштовања),
- **КОРИСНОСТ** (да је родитељу јасно шта треба да учини да би се његово дијете успјешно развијало; важан је избор информација које се дају родитељу),
- **ЕФИКАСНОСТ КОРИШТЕЊА ВРЕМЕНА** (планирање сарадње; поштивање и договарање о времену сарадње),
- **КОРИШТЕЊЕ ИСКУСТВА РОДИТЕЉА** (родитељ боље познаје своје дијете),
- **ТАКТИЧНОСТ** (водити рачуна о начинима обавјештавања и договарања о заједничком дјеловању; наставник има умирујући став и користи ријечи које изражавају оптимизам).

ТИПОВИ РОДИТЕЉА

- ▶ **Пребрижни родитељи** (могу бити добри сарадници, ако се ангажују у манифестацијама у којима учествује њихово дијете; **чешће их упознавати са могућностима вршњака њиховог дјетета**).
- ▶ **Престроги родитељи** (стални наредбодавци и пресудитељи поступака њиховог дјетета; у подједнакој мјери им износити позитивне и негативне особине и резултате дјетета).
- ▶ **Преамбициозни родитељи** (захтјеви родитеља нису у складу са оним што дијете може; **предочити им да дијете које не може да испуни њихове планове губи вјеру у себе, постаје безвољно**).

- ▶ **Презапослени родитељи** (имају одговорнији однос према свим својим обавезама, него према обавезама које се односе на дијете; **теже се са њима сарађује**).
- ▶ **Демократски тип родитеља** (омогућује дјетете правилан емотиван и социјалан развој; предузимају мјере када дође до проблема; имају разумијевања и за повремене неуспјехе; **најбољи за сарадњу**).

Могући модел планираних облика и садржаја сарадње са родитељима

НАЈЧЕШЋИ ОБЛИЦИ САРАДЊЕ СА РОДИТЕЉИМА	САДРЖАЈ
Индивидуални разговори	Информације о условима, понашању ученика у породици и школи, те успјеху и напредовању.
Одјељењски родитељски састанци	Упознавање са НПП, уџбеницима, наставницима, облицима и методама рада.
Разредни родитељски састанци	Упознавање са организацијом и условима рада школе. Договор са родитељима око програма и реализације излета. Утицај сарадње породице и школе на социјално понашање и школска постигнућа ученика (предавање).

<p align="center">НАЈЧЕШЋИ ОБЛИЦИ САРАДЊЕ СА РОДИТЕЉИМА</p>	<p align="center">САДРЖАЈ</p>
<p>Савјетодавни рад са родитељима ученика чија дјеца имају тешкоћа у понашању и учењу.</p>	<p>Различити облици савјетодавног рада у зависности од проблема. Комуникација родитељ-дијете (предавање).</p>
<p>Заједнички састанак мањих група родитеља и ученика (који имају слабе оцјене) са одјељењским старјесином и наставницима.</p>	<p>Информације о узроцима неуспјеха (породица и школа), посљедица по општи успјех на крају школске године, утврђивање мјера у породици (обавезе родитеља) и школи (обавезе наставника). Примјена метода учења (предавање).</p>
<p>Портфолио едукација и информисање родитеља – кутак за родитеље.</p>	<p>Избор садржаја – савјета намијењених родитељима. Утицај телевизије на дијете (предавање). Упознајте своје дијете и како оно доживљава Вас (радионица).</p>
<p>Дјеловање Савјета родитеља</p>	<p>Информисање родитеља о раду Савјета родитеља и закључцима истих.</p>
<p>Учешће родитеља у презентацијама стваралаштва и активности ученика и наставника.</p>	<p>Према планираним активностима секција, организација, наставника....</p>